כיוצא בה א)שמע מינה תלת (א) ש"מ א) קדושת דמים נדחה וש"מ בעלי ג)(מומין) נדחין ושמע מינה דיחוי מעיקרו הוי דיחוי אמר אביי הכל מודים היכא דאמר אחציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קריבה היכא דאמר חציה תמורה וחציה מעשר מאי תמורה קריבה שכן נוהגת בכל הקדשים או דלמא מעשר קרובה שכן מקדיש לפניו ולאחריו בתיקו: ג) **מתני'** דהרי זו תחת זו תמורת זו ג) חליפת זו הרי זו תמורה זו מחוללת על זו אין זו תמורה ג"ואם היה הקדש בעל מום יוצא לחולין וצריך לעשות י) דמים: **גמ'** למימרא דתחת לישנא דאתפוסי הוא ורמינהו יקדשי בדק הבית אמר ה) חליפת זו תמורת זו לא אמר כלום תחת זו מחוללת על זו דבריו קיימין ואי סלקא דעתך ו) לישנא דאיתפוסי היא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ז) [א] אמר אביי תחת משכחת לה לישנא דאיתפוסי ולישנא דאחולי לישנא דאתפוסי דכתיב ואם

ד)**קדושת דמים מדחה.** המקדיש בהמה לדמים בשעה שאינה ראויה לגופה כגון הכא דכי אקדשה לפלגא לא אקדשה אלא לדמי ומדחי לה ממזבח לעולם ה) ס"ד דלא חייל דיחוי אלא אמידי דאקדשיה למזבח ונדחה: **בעלי חיים נדחין.** ואע"ג דהדר מיחזו אידחו לעולם משום דיחוי קמאי: **דיחוי מעיקרא.** כגון זו שמתחלת הקדשה נדחית הוי דחוי ופלוגתא היא דאיכא למ"ד (סוכה לג.) נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה אבל דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי: **חציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קרבה.** אפילו נתכוון מתחלה לכך דלא חשיבא מילתא בתרייתא מידי דאין מעשר קדוש כה"ג אלא דרך מנין ו)ויהא הוא עשירי וה"ה נמי אם אמר חציה עולה וחציה תמורה לא חיילא תמורה לגבי עולה דלא קאי שום בהמה גביה שהוא מימר בה: **אלא חציה מעשר וחציה תמורה.** ט) ותרוייהו כי הדדי ניהו הי חיילא י): תמורה נוהגת בכל: **מתני' תחת זו תמורת זו חליפי זו.** לשון תמורה ניהו: **מחוללת.** לשון חילול הוא ולא אמר כלום שאין בהמת קדש תמימה יוצאה לחולין: **לעשות לו דמים.** שתהא אותה של חולין שוה כאותה של הקדש שהוא מחלל עליה ולא יתאנה ההקדש: **גמ' אתפוסי.** בתמורה: **קדשי בדק הבית.** אם העמיד בהמת חולין ואמר זו תמורת זו וחליפי זו: **לא אמר כלום.** לשון תמורה הוא ואין עושין תמורה כדאמרינן בפ"ק (לעיל יג.) דלאו קדשי בדה"ב כו': **זו תחת זו מחוללת על זו דבריו קיימין.** ויצא ההקדש לחולין וזה נכנס תחתיו שקדשי ב"ה נפדין אפילו תמימין אלמא תחת לישנא דאחולי הוא. ל' ירושל' מי תפסן פדיונן כלומר מי עבדי תמורה: ואם

שמע מינה מדר' יוחנן תלת ש"מ יש דיחוי בדמים. ויש ספרים דגרסי ש"מ קדושת דמים מדחה וי"מ מדחה את התמורה דאינה קריבה כדאמר ותמורתה כיוצא בה ולא נראה שהרי בפ' בתרא דכריתות (דף כח:) גבי מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עלה ז) ש"מ תלת ש"מ קדושת דמים מדחה והתם ליכא לפרושי מדחה התמורה דהא אין תמורה בעופות אלא ודאי הכי פירושא כמו יש דיחוי בדמים כלומר אפילו בדבר שאין בו אלא קדושת דמים וא"ת מ"מ אינו מתורץ התם דהא לא שייכא קדושת דמים בעופות דהא קיימא לן ח)(שקלים פ"ד מ"ח) דאין לעופות פדיון וי"ל דהתם ה"פ ש"מ יש דיחוי אפילו בדבר דלית ביה קדושת הגוף וה"ה אפילו קדושת דמים אין בה כההיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן כו' וא"ת מאי קמ"ל ר' יוחנן כולהו נמי שמעינן בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף נח.) על המפריש נקבה לפסחו וקאמר עלה ש"מ תלת כו' וא"כ מאי יא) קמ"ל ר' יוחנן וי"ל משום דפליגי תנאי בבעלי חיים אי נדחין אי לא ואשמועי' דר' יוחנן אית ליה כמ"ד בעלי חיים נדחין וא"ת מאי קאמר ש"מ יש דיחוי בדמים וש"מ דיחוי למעיקרא הוי דיחוי כיון דשמעינן דיחוי מעיקרא היינו קדושת דמים וי"ל דאשכחנא שפיר דיחוי ט)מעיקרא יב) קדים קדושת הגוף כגון מומר שאכל חלב והפריש קרבן עליו וחזר בו דהוי דיחוי מעיקרו י)קדושת הגוף שהרי אין הדיחוי על ידי קרבן אי נמי כההיא דפרק התערובות (זבחים דף עח.) דתנן דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם כשר ודייק עלה בגמ' א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שנו אלא שנפלו מים לתוך דם אבל אם נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל ואע"ג דיש בו מראה דם וכה"ג מלינו דיחוי מעיקרו בקדושת הגוף וא"ת כיון דאית ליה לר' יוחנן דיחוי מעיקרו הוי דחוי אמאי נקט ר' יוחנן גופיה בפ"ק דזבחים (דף יב:) ובפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מז.) אכל חלב והפריש קרבן והמיר דת וחזר הואיל ונדחה ידחה לימא אכל חלב והמיר דת והפריש קרבן ואשמעינן רבותא טפי דאפי' דחוי מעיקרו הוי דחוי וי"ל כ)משום אידך דאמר התם אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה נקט נמי הכי דבההוא לא מצי למינקט נשתטה והפריש קרבן דשוטה אין בהפרשתו כלום וא"ת היכי מלינו למימר דרבי יוחנן אית ליה דיחוי מעיקרו הוי דיחוי האמר בפ' שני שעירי (יומא דף סד.) ל)דטעמא דבעלי חיים אינן נדחין דיליף ממחוסר זמן ואידך מחוסר זמן לא אחזי הא אחזי משמע דהא מ)דקסבר דבעלי חיים נדחין ס"ל דאין דחיה אלא היכא דאחזי מעיקרו וא"כ מנא ליה דדיחוי מעיקרו הוי דיחוי וי"ל דיש שם שיטה אחרת נ) דבעלי חיים אינן נדחין מקרא דמום בם לא ירצו ולא ילפינן ליה ממחוסר זמן ולפ"ז מלינו למימר דאית ליה דחוי מעיקרו הוי דחוי והא ס)(דהוא קאמר) התם מחוסר זמן לא איחזי היינו מקמי דהוה ידע קרא דמום בם וא"ת הרי ההיא דפ' בתרא דכריתות (דף כו: כח.) דאמר רבי אושעיא מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה וקאמר עלה ש"מ תלת כו' כי הכא ופריך עלה מר"ש דקאמר המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר הוא עצמו קרב פסח ונימא הואיל ונדחה ידחה והתם קשה טובא חדא אדפריך לרבי אושעיא נפרוך נמי אמילתא דר' יוחנן ועוד אדמותיב ליה מר"ש נסייעיה מרבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח ונהי נמי דהכי יג] קמשני מ"מ מה ס"ד דמקשה וכי לא הוה ידע שיתרץ לו כן ועוד אדפריך מר"ש דברייתא נפרוך מר"א דמתני' דפירקין דלעיל ואלו קדשים (דף יח:) דתנן בהדיא המפריש נקבה לעולתו וילדה זכר ירעה כו' רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה ע)וי"ל דס"ל למקשה דטעמא דר"ש דאמר במפריש נקבה לפסחו וילדה זכר דהוא עצמו קרב פסח היינו משום דאזיל לטעמיה דאמר בפ' ואלו קדשים (דף יט:) גבי ההיא דתנן המפריש נקבה לאשם ירעה כו' ר"ש אומר תמכר שלא במום ופריך בגמ' עלה למה לי תסתאב תמכר שלא במום דכיון דלא חזי למילתיה היינו מומו ומשני א"ל יהודה אמר רב היינו טעמא דאמר מגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף וטעמא דר"ש מפרש דסבר דכל מידי דלא חזי לגופיה לא נחתא לה קדושת הגוף ומש"ה פריך מר"ש אההיא דמטמא מקדש עשיר שהפריש קן דלית בה קדושת הגוף וליכא למימר ליסייעיה מרבנן דעד כאן לא פליגי רבנן אלא במפריש נקבה לפסחו ומפריש נקבה לאשם מהאי טעמא דמגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף אבל בההיא דמטמא מקדש לא שייך ביה האי טעמא דקדושת דמים לית בהן דבעופות לית בהו פדיון פ)ומיעקרא מקדושת מזבח דלא הן ולא דמיהן קרבי וכהא אפילו רבנן מודו ולה"ג ניחא דלא פריך אמילתיה דרבי יוחנן דשייך ביה שפיר מגו דנחתא לה קדושת דמים נחתא לה קדושת הגוף וא"כ אי הוה מותיב מינה מר"ש ה"א אדמותיב מר' שמעון ליסייעיה מרבנן ומש"ה נמי ניחא דמותיב מר"ש דברייתא ולא מר' אליעזר דמתני' משום צ)דמסתבר ליה יד] מר' אליעזר דטעמא דר"ש משום דאזיל לטעמיה דההיא דמכילתין פ' ואלו קדשים (דף יט:) ומשני התם לאו בפלוגתא דמגו דנחתא כו' תליא מילתא אלא בפלוגתא דבעלי חיים נדחין ואנן לרבנן אמרי ור"ש הוא דקסבר בעלי חיים אינן נדחין:

אמר אביי הכל מודים דאי אמר חציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קריבה. פירש רש"י אפילו נתכוון תחלה לכך דלא חשיב מילתא בתרייתא מידי דאין מעשר קדוש כי האי גוונא אלא דרך מנין והוא היה עשירי וה"ה אם אמר חציה עולה וחציה תמורה לא חיילא תמורה גבי עולה הואיל ולא קיימא שם בהמה גביה שימיר בה אלא חציה מעשר וחציה תמורה דתרוייהו כי הדדי ניהו היא חיילא עכ"ל וקשיא דאפילו אם כולה מעשר אין בדבריו כלום ועוד מאי או דלמא מעשר קריבה כו' הא לא קריבה ולא קדשה אלא במנין טו] ופר"י דמיירי כאדם המעביר לאנו תחת השבט ואמר משתצא עשירי מן הדיר תהא חציה עולה וחציה מעשר דברי הכל עולה קריבה דקדושת הפה שהקדישה לעולה עדיפא מקדושת מעשר שאינו יכול לחול אלא על ידי מנין עשירית והעברת שבט דלוקא בעולה ושלמים פליג קי(ר"ש) ואמר דחלו שניהן דלא אלימא כולי האי קדושה זה מזה אלא בעולה ומעשר דאלים קדושת עולה ועדיפא טפי מקדושת מעשר ד"ה כוונו לעולה וא"ת מאי אמר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין כדאמרינן לעיל בריש פירקין גבי בכור ותחול מעשר ולא עולה וי"ל דהתם כשאמר בבכור עם יציאת רובו יהא עולה אבל הכא מיירי שאמר עם יציאת מיעוטו יהא עולה ומעשר דלא חל עליה קדושת מעשר עד יציאת רובו:

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי' פי"ג מהל' תמורה הלכה ג:
כא ג מיי' שם פי"ג הלכה א:
כב ד מיי' פ"ו מהל' ערכין הלכה ח ט:
כג ה מיי' שם הלכה ז:

◆

מוסף רש"י

קדושת דמים נדחה. יש תורת דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו, כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי תליה, שהרי ליקרב לתנאין לא היתה ראויה ואפילו הכי חל עליה תורת דיחוי לדמות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב (קדושין ז: וכעי"ז פסחים צח: וזבחים יב: וכריתות כז:). דהואיל ונדחה ידחה, ולא תימא אין דיחוי בקדשים אלא הקדוש לגופו ונדחה מהקריב, אבל קדושת דמים לא אלימא למימר ביה תורת דיחוי, ולאי אפיל לא שעת הכשר הקרבה כגון הכא דמור ולקח תליה תקרב (פסחים שם). ל"א יש דיחוי בשביל הדמים שלא סרט לקנות תליה של חבירו שלא היתה קנויה לו כשהקדישה, שעדיין לא קנה תליה תשל חבירו, ולאו נראה למורי (זבחים שם). **בעלי חיים נדחין.** בהמה שנדחית בחיים דחויה דיחוי גמור, שאף לכשנראית למה שהיתה ראויה, אינה קריבה אלא רועה (פסחים צח.) אם נדחו ידחו לעולם ואיכא למ"ד (יומא סד.) אין דיחוי אלא בשחוטין אבל בעלי חיים שנדחו חוזרים ונראין, ולדידיה קריבה קן בהמה כשחור ולקח תליה (קדושין ז.). **דיחוי מעיקרו.** כגון זו שמתחלת הקדישה לא נראית ליקרב, ואיכא למ"ד דפליג ואמר אין דיחוי אלא בנראה ונדחה (שם). **אין זו תמורה.** לא אמר כלום, שאין קרבן תמים מתחלל (ב"מ נז.). **וצריך לעשות לו דמים.** אם אין זו של חולין יפה כשל הקדש, מוסיף עליה מעותיו עד כדי דמי הקדש (שם).

◆

שיטה מקובצת

א) ש"מ בע"ח נדחין וש"מ קדושת דמים מדחה וש"מ דחוי מעיקרו הוי דחוי אמר: ב) תיקו. ברוב ספרים תוספים כאן פיסקא ואם משאכר (תמורת) [הרי זו] שלמים כו' פשיטא אמר רב ספא כו' א): ג] זו חליפי זו אות ת' נמחק: ד] לעשות לו דמים: ה] אמר חליפי זו אות ת' נמחק: ו] דעתך דתחת לישנא: ז] סיפא. ל"א קדשים בה"ב [מי] מיתפסי פדיונן והתניא קרבן יצאו קדשי בדה"ב שאינן קרבן: ח] לעולם ולא חייל עלה אלא קדושת דמים דדמי כאילו מקדיש חצי דמיה ומדחה אחרת הבאה מכחה כגון תמורתה דאמר ותמורתה כיוצא בה ונדחה מעל המזבח דלא קריבה לעולם וה"נ בברייתא דקדושת דמים מדחה דקתני ותמורתה כיוצא בה ל"א קדושת דמים מדחה כשאינה ראויה לגופה כגון הני דאקדשיה למזבח ולא אקדשיה אלא לדמי ומדחה לה מהמזבח לעולם (דלא). כך מצאתי ברש"י כת"י דהוה ס"ד דלא הוי דחוי לגמרי אלא: י] מילה כי התרוייהו: כ"ו] חיילא כי אמרינן אין קדושת תמורה

מסורת הש"ס

א) קדושין ז: פסחים נח. יומא סד. כריתות כז. [כח.] זבחים יב. נט. [עב:]. ב) נ"ל חיים, ג) [כ"מ נז.], ד) ד"ה כ"מ נ"ל קודם ד"ה קדושת נ"ק, ה) ולא תימא דלא ליהוי דיחוי נ"ק, ו) והוא יהי' עשירי נ"ק, ז) [דף כח.], ח) [נ"ל מנחות ק:], ט) מעיקרא ואע"ג שקדים קדושת נ"ק, י) וקדים קדושת נ"ק, כ) משום אידך מילתא דר"י דאמר נ"ק, ל) דטעמא דמ"ד דב"ח נ"ק, מ) דקסבר ר"י דב"ח נ"ק, נ) דמ"ד דס"ל דב"ח אינן נדחין יליף מקרא נ"ק, ס) דקאמר התם נ"ק, ע) [וכזבחים יב. תירץ בענין אחר], פ) ומעקרה נ"ק, צ) עי' רש"ק וגי' נ"ק דמסתבר ליה דטעמא דר"ש משום כו', ק) נ"ל ר' יוסי רש"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ש"מ תלת ש"מ בעלי חיים נדחין וש"מ קדושת דמים מדחה וש"מ דחוי:

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' סיפא. גרס"י ל"א ולי ק"ד לישנא דאיתפוסי הוא מי תפסן פדיונן אמר כו':

◆

רבינו גרשום

ש"מ בעלי חיים. שאין בהן מום נדחים מהקרבה: וש"מ קדושת דמים מדחה. דהא בהמה קדושת דמים היא ומדחה הקרבה. וש"מ דחוי מעיקרא. כגון זו שנדחית מתחלה בשעה שהקדיש חלקו שלא היתה ראויה להקרבה הוי דחוי דאע"ג דלא נראית מעולם להקרבה ואע"ג משעה שהקדישה הוי דחוי דסד"א דנראה ונדחה שוב אינו נראה אמרינן אבל דחוי מעיקרו לא הוי דחוי לגמרי קמ"ל דהוי דחוי: דברי הכל עולה אפילו לר' יוסי דחציה מעשר לא קדיש דמעשר אינו קדוש אלא בשעת יציאתו מתחת השבט העשירי: אבל היכא דאמר חציה תמורה וחציה מעשר. דלא אמר כראוי לא על תמורה ולא על מעשר דאין אדם אומר הרי זו תמורה (סתם) אא"כ אמר תמורה (תחת) זו וכן אין אדם יכול לומר הרי זה מעשר אלא בשעת יציאתו מן הדיר: והיכא דאמר סתם הכי חציה תמורה וחציה מעשר מאי לשום איזה יקרב תמורה יקרב שכן נוהגת כו': שכן מקדש לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי כו' שלשתן מקודשין: נמלך א) פשיטא דתפוס לשון ראשון: לא נצרכה. אע"ג דנמלך בתוך כדי דבור בכדי שאילות שלום ב) הרב לתלמיד מהו דתימא כדבור דמי והאי דשתק ונמלך דעיוני קא מעיין הוא כה היה דעתו לומר כדי לשתף עם עולה וליהוי דבריו קיימין דליהוי תמורה עולה ושלמים קמ"ל דלא: מי שאמר על בהמה אחת הרי זו תחת זו או תהא זו תמורת זו או זו חליפי זו הרי זה לשון תמורה. דתמורה וחליפין כתיב בפירוש לא יחליפנו ולא ימיר אבל אמר זו תהא מחוללת על זו אין זו לשון תמורה ולא לקח: ואם היה הקדש בעל מום. ואמר זו מחוללת על זו: יצא לחולין. ונכנס זו תחתיו דהוי

[illegible]

[illegible]